

Namen tretjega delovnega paketa, ki poteka od konca leta 2012, je analiza snovne in nesnovne dediščine na regionalni in transnacionalni ravni ter oblikovanje regionalne in transnacionalne strategije za njeno ohranjanje in trajnostno rabo. Glavni cilj četrtega delovnega paketa, ki se je začel v drugi polovici leta 2013, je izvedba sedmih pilotnih akcij in seminarjev v nekaterih partnerskih regijah, in sicer z namenom testiranja inovativnih pristopov, metod in rešitev za ohranjanje in rabo kulturne dediščine, ki jih bo mogoče prenesti na druga partnerska območja. To bo pripomoglo k razpršitvi in uporabi inovativnih tehnologij upravljanja s kulturno dediščino. Peti delovni paket se bo začel v začetku leta 2014 in bo zagotovil trajnost projektnih rezultatov. Vsak partner bo oblikoval prenosljiv plan, kako prenesti in implementirati določene elemente dobrih praks upravljanja z dediščino. Obenem bodo partnerji predstavili trajanje, finančni okvir in proces implementacije izbrane dobre prakse za posamezne ciljne skupine (mlade, invalide, romarje ...). Hkrati bodo regionalne cerkvene poti virtualno vključene v skupno meddržavno pot, ki bo rabila kot transnacionalna mreža regionalnih partnerskih kulturnih središč. Partnerji bodo za svojo regijo oblikovali tudi trajnostni plan, ki ga bodo podpisali lokalni politiki in dediščinski upravljalci, v njem pa bodo navedeni časovni okviri, viri in organizacijske vsebine ohranjanja projektnih rezultatov. Na podlagi različnih partnerskih izkušenj, analiz in ovrednotenih dobrih praks ter inovativnih rešitev ohranjanja, rabe in upravljanja kulturne dediščine bodo oblikovana priporočila za Evropsko skupnost in druge evropske regije. V okviru drugega paketa je bila aktivirana internetna stran (<http://www.thetris.eu>), kjer so predstavljeni

strokovni materiali, študije, politike in zakoni, povezani z ohranjanjem in upravljanjem s cerkveno kulturno dediščino. Sodelavke Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici smo vodje petega delovnega paketa. S svojim strokovnim znanjem bomo poleg vodenja predstavljenih aktivnosti izvedle še izobraževanje o prenosljivosti elementov dobrih praks upravljanja z dediščino v lokalno okolje, predvsem pa o pomenu in načinih vključevanja lokalnega prebivalstva v različne dediščinske aktivnosti, saj so domačini poglaviti akterji nadaljnje rabe kulturne dediščine. V okviru tretjega delovnega sklopa smo oblikovale regionalno cerkveno pot po Goriški regiji, v katero smo vključile Marijina božjepotna svetišča med Alpami in Krasom. V skupno srednjeevropsko cerkveno pot bomo pritegnile naslednja goriška svetišča: cerkev Lavretanske Matere Božje v Trenti, cerkev Device Marije v Polju pri Bovcu, cerkev Marijinega imena na Mengorah, cerkev Marijinega imena (Marijino Celje) v Ligu, cerkev Marije Snežne v Nadavčah, cerkev Device Marije na Vrhovlju pri Kojskem, baziliko Marije Božje Matere na Sveti Gori, cerkev Gospodovega oznanjenja na Kostonjevi pri Novi Gorici, cerkev Žalostne Matere Božje na Mirenskem Gradu, cerkev Brezmadežne Device Marije na Gradišču nad Prvačino, cerkev Marijinega vnebovzvetja nad Vitovljami, cerkev Marije Snežne na Obeluncu nad Gočami, cerkev Marije Tolažnice žalostnih v Logu pri Vipavi in cerkev Device Marije Oberšljanske pri Komnu. Naštete cerkve bodo predstavljene v okviru virtualne srednjeevropske cerkvene poti na internetni strani in v krajši brošuri, ki bo izšla konec leta 2013. Pet izbranih cerkva bo tudi označenih z napisnimi tablami.

NAŠA DEDIŠČINA »ROKODELSTVO IN DOMAČA OBRT«

V okviru projekta »Čezmejni laboratorij za razvoj človeških virov in mrež sodelovanja za ovrednotenje znanja in virov na območju«, v katerega je vključenih 11 projektnih partnerjev (3 slovenski in 8 italijanski), z akronimom STUDY CIRCLES Posoški razvojni center in Torre Natisone Gal med drugim izvajata tudi prvi pilotni slovensko-italijanski čezmejni študijski krožek Naša dediščina »Rokodelstvo in domača obrt«.

Prvo srečanje študijskega krožka je bilo 28. maja 2013 v Špetru Slovenov, naselju ob vznožju Nadiških dolin v Italiji. Nanj smo s ciljem, da povežemo obrtnike in rokodelce z obeh strani meje na območju Zgornjega Posočja ter Nadiških dolin, povabili potencialne udeležence, ki jih družijo skupni interes – tradicionalno rokodelstvo in domača obrt. Člani študijskega krožka se ukvarjajo z različnimi rokodelskimi in obrtniškimi dejavnostmi, kot so: polstenje, pletenje košar, izdelovanje lesenih in glinenih izdelkov itn. Sledila so srečanja, ki so potekala v znamenju medsebojnega spoznavanja mentorjev in udeležencev kot tudi spoznavanju njihovega lokalnega okolja s pripadajočimi kulturnozgodovinskimi posebnostmi. Z naslednjim korakom smo hoteli zajeti vse dejavnosti študijskega krožka v skupen izdelek oziroma v neko skupno zunanjo podobo. Zamisel za logotip se je porodila po obisku

zasebnega muzeja Ivana Šavlija iz Idrskega pri Kobaridu. Med razstavljenimi eksponati so bile namreč tudi z različnimi simboli ter motivi poslikane *planete*.¹ Udeleženci so v njih prepoznali potencial skupnega simbola, logotipa. Sledila je študija poslikav na *planetah* s pomočjo različnih virov. Udeleženci so izbrali motiv dveh rib, s katerima so želeli simbolno predstaviti dve tipični obmejni reki, Sočo in Nadižo. Hkrati pa gre za simbolni prikaz dveh mostov, ki povezuje slovenski in italijanski breg. Tako je bila ustvarjena končna podoba logotipa študijskega krožka. V času srečanj se je poskusno postavilo spletno stran študijskega krožka, ki je zaživela novembra 2013 (www.soca-natisone.eu). Stran je namenjena informiranju javnosti o študijskem krožku in, kar je še najpomembnejše, o obrtniško-rokodelski ponudbi slovenskega in italijanskega lokalnega območja. V delu pa so tudi promocijske papirne kocke s podatki in predstavitvami po-

¹ Planeta = pravokotna podložna opečna plošča za streho, krito s korci. Poslikane planete so bile v navadi na zahodnem sredozemskem kulturnem območju nad prostori z odprtimi ostrešji. Po diagonali so jih pomakali v apneni belež in jih sestavljali v različne geometrijske vzorce (*SEL* 2004: 450).

Obisk zasebnega muzeja Ivana Šavlija.
Foto: Idrsko, 3. 7. 2013 (arhiv ŠK Posoškega razvojnega centra)

sameznih obrtnikov. Udeleženci so izdelali že nekaj skupnih izdelkov iz naravnih gradiv, s katerimi so se predstavili širši javnosti na Kmečkem prazniku v Tolminu ter na Prazniku kostanjev na italijanski strani. Do konca oktobra 2013 je 14 udeležencev, obrtnikov in rokodelcev iz Posočja in Nadiške doline, pod vodstvom mentorjev Nataše Klobučar Štrancar, Petra Domevščka in Giorgie Zufferli pripravilo enajst srečanj, izmenično enkrat na slovenski in drugič na italijanski strani.

Poslikane planete.
Foto: Idrsko, 3. 7. 2013 (arhiv ŠK Posoškega razvojnega centra)

Viri

- Arhiv študijskega krožka Posoškega razvojnega centra, 2013.
LEBAN, Marko: Jesenski darovi študijskega krožka. *SOČAsnik* 14/5, 2013, 9.
Internetni vir: STUDY CIRCLES; www.study-circles.eu, 10. 10. 2013.
KLOBUČAR ŠTRANCAR, Nataša in Peter Domevšček, mentorja študijskega krožka, ustni vir, 2013.
SEL: *Slovenski etnološki leksikon: Geslo Poslikana planeta*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004, 450.

